

Araştırma Makalesi / Research Paper

ANAR'IN "OTEL OTAĞI" ADLI UZUN HİKÂYESİNİN METİNLER ARASILIK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Lalə QASIMLI*

Öz

Çağdaş Azerbaycan edebiyatı yazarlarından Anar, yazı hayatına 1950'li yıllarda hikâyeyle başlar. Hikâyenin yanı sıra roman, tiyatro, senaryo, eleştiri türlerinde de başarılı eserler yazan Anar'ın eserlerinin birçoğu Türkiye Türkçesine de aktarılmıştır. Bu çalışmada, Anar'ın Türkiye Türkçesine "Sıraselviler'de Bir Otel Odası" ismiyle aktarılan "Otel Otağı" adlı uzun hikâyesi metinler arası ilişkileri açısından çözümlenmeye çalışıldı. Postmodern edebiyatın temel anlatım şekillerinden biri olarak bilinen metinler arası ilişkiler daha önceki edebî akımlarda da yazarların başvurduğu yöntemlerden biridir. Metinler arası ilişkiler, basit bir dille ifade edersek, bir metin içinde başka bir metin veya metinlerle kurulan ilişki anlamına gelir. Çalışmanın başında kavramın ortaya çıkışı, tanımı ve metinler arasındaki ilişkilerin kurulma yöntem ve biçimleri üzerinde duruldu. Çözümlenen hikâyede kullanılan metinler ana hatlarıyla tasnif edilirken yazarın etkilendiği kaynakların tespitine, eserin kahramanın özelliklerinin belirlenmesine, metnin anlamının incelenmesi ve değerlendirilmesine çalışıldı. Çalışma sırasında "Otel Otağı" hikâyesinin metinler arası ilişkiler bakımından oldukça zengin olduğu belirlendi. Hikâyede başta Necip Fazıl'ın "Otel Odaları" şiiriyle kurulan ilişki olmak üzere, Türkiye sahası edebiyatının diğer yazar ve şairlerinin eserleriyle, Azerbaycan, Rusya ve diğer dünya ülkelerine ait edebî ve müzikal metinlerle de metinler arası ilişkiler kurulduğu görüldü.

Geliş Tarihi/ Date Applied: 08.06.2020

Kabul Tarihi/ Date Accepted: 09.11.2020

Makalenin Künyesi: Qasımlı, L. (2021). "Anar'ın "Otel Otağı" Adlı Uzun Hikâyesinin Metinler Arası İlişkilerinde İncelenmesi". *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 51, 195-242.

DOI: 10.24155/tdk.2021.165

* Dr., Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, Şarkiyat Enstitüsü, lalqasimli2017@gmail.com, Bakü/ Azerbaycan.

ORCID: 0000-0003-0400-0393

"Otel Otağı" hikâyesinde metinler arasılık tekniğinin genellikle alıntı ve gönderme biçimlerinden yararlanıldığı ve bunların da daha çok açık şekilde yapıldığı gözlemlendi.

Anahtar sözcükler: Azerbaycan edebiyatı, Anar Rza, "Otel Otağı", "Sıraselviler'de Bir Otel Odası", uzun hikâye, metinler arasılık.

Reviewing the Long Story "Otel Otağı" by Anar in the Context of Intertextuality

Abstract

Anar, one of the writers of contemporary Azerbaijani literature, started his writing career in the 1950's with a story. Some of Anar's works who is successful in the genres such as novel, play, scenario, and review alongside with story have been adapted to Turkey Turkish as well. This paper tried to find out Anar's long story "Hotel Room" that was adapted to Turkey Turkish with the name *Sıraselviler'de Bir Otel Odası* in terms of intertextuality connections. Intertextuality that is known as one of basic narration methods of post-modern literature was applied by the writers in the previous literary movements as well. To put it simply, intertextuality means connection that is built with another text or texts inside a text. In the beginning of the study, the emergence, definition of the concept, techniques and forms of building connections between texts were focused on. While classifying the texts that were used in the analysed story, with mainlines we intended to determine the sources from which the writer was influenced, by specifying the hero's features, analysing and assessing the text's meaning. During the study it was found out that the story "Hotel Room" is rather rich in terms of intertextual connections. It was observed that intertextual connections built in the story with the poem "Hotel Rooms" by Necip Fazıl to begin with, as well as works of other writers and poets of Turkish literature, and literary and musical texts that belong to the literatures of Azerbaijan, Russia and other world countries. It was noted that in the story "Hotel Room" citation and reference methods of intertextuality technique were generally applied and these were performed in an open manner.

Keywords: Azerbaijan literature, Anar Rza, "Hotel Room", "Sıraselviler'de Bir Otel Odası", story, intertextuality.

*Emperyal Oteli'nde bu sonbahar
Bu çamların nokta nokta hüznü
Bu bizim berhava ölmüşlüğümüz...
Attila İlhan*

Giriş: Metinler Arasılık Kuramı

Basit şekilde ifade edersek, çeşitli metinlerin bir metin içinde kullanımı, bir araya gelmesi olan metinler arası ilişki, önceki edebî akımlarda

da kullanılmakla birlikte postmodern edebiyatla daha geniş uygulanmaya başlanan bir anlatım yöntemidir. Yıldız Ecevit, divan edebiyatı dâhil Orta Çağ edebiyatında içerik ve giderek biçim düzlemlerinde yüzyıllarca aynı öğelerin yinelenmesini metinler arası ilişki olarak değerlendirerek metinler arasında kurulan ilişkinin tarihini daha eskilere götürür (2009: 76). Daha yakın dönem edebiyatında -gerçekçi ve modern edebiyatta da bu ilişkinin kullanıldığını belirten S. Dilek Yalçın-Çelik, metinler arasılığın akımlar arasında farklı kullanımına dikkat çeker. O, metinler arasılığın kullanım biçiminin gerçekçi ve modern edebiyatta “daha çok kaynak ve köken araştırmalarına yönelik olduğunu” postmodern edebiyatta ise “çok daha fonksiyonel ve ayrıt edici işlevler için” kullanıldığını belirtir. S. Dilek Yalçın-Çelik’e göre, postmodern edebiyat ürününde “metinler arasılık, çoğulcu bir senteze ulaşmanın bir yolu olarak” karşımıza çıkar (2005: 47). Metinler arasılık ilişkisinin çeşitli işlevleri var ve bu, seçilen yöntemlerle ilgili olduğu gibi yazarın tercihinde de bağlıdır. Yazar düşüncesini desteklemek için başka bir eserle metinler arası ilişki kurar, böylece anlamı destekler ve zenginleştirir, eski ile yeni arasında bağ kurar, okurun eserin kahramanı hakkında daha çok bilgiye sahip olmasına yardımcı olur. Metinler arasılık ilişkisinin kullanıldığı eserlerde okur daima aktiftir.

Yapısalcılık sonrası görülen değişimlere göre metin, kendi içinde diğer metinlerin izini taşıyan bir göstergeler ağı olarak düşünülür (aktaran Çelik, 2005: 48). Metinler arası ilişki sadece edebî metinler arasında gerçekleştirilmez, bir metinde aynı zamanda fikrî metinlerle, resimlerle ya da müzikle de bağlantı kurulabilir. Böylelikle, bir edebî metinde diğer edebî metinler ve sanat eserlerinin tümüyle kurulabilen ilişkiler metinler arası ilişkiler bağlamında değerlendirilir. “Metinler arasılık bu durumda bir anlatım biçimi olarak, disiplinler arası yakınlaşmayı sağlayabilir.” (Çelik, 2005: 48).

Metinler arası ilişki, 1960’tan itibaren eleştiri alanında dikkatleri kendi üzerine çeker. Kavramın öne çıkmasıyla metne yeni bir şekilde bakma yöntemi geliştirilerek, “yapıtları sırf yazarlarından yola çıkarak inceleme uğraşlarına son verilir (Aktulum, 2000: 8). Metinler arasılık kavramının ortaya çıkması Julia Kristeva’nın ismiyle bağlı olmakla birlikte, kavram özünü Rus eleştirmen Mihail Baktin’in “söyleşimcilik” adını verdiği kuramından alır. Baktin “açık açık bir yapıtın başka yapıtlarla sürekli alışveriş içerisinde olduğunu, bir sözcenin başka sözcelerle ilişki halinde olmadan, belli oranda birbirlerini etkilemeden var olamayacağını, yine her söylemin belli bir tarihsel ve toplumsal alan içerisinde konumlandığını” savunur (Aktulum, 2000: 24). Onun “tarihsel ve toplumsal olgulara sıkı sıkıya bağlı kalarak ortaya attığı sözce ve söyleşimcilik adını verdiği kuramı metinler arası alışverişlerin kapısını aralar (Aktulum, 2000: 24).

Julia Kristeva, görüşlerinden esinlendiği Mihail Baktin'in söyleşimci-lik kuramını yeni bir kılığa sokar ve "metinler arasılık" adıyla tanımlayarak kavramı ilk kez kullanmış olur (Aktulum, 2000: 25). Her metnin kendinden önceki metinlerle olan bağlantısının gerekliliğini belirten, metni alıntılar mozaïği gibi düşünen Kristeva'nın tanımına göre, "Metinler arası tek bir metin içerisinde oluşan ve belli bir metinsel yapının farklı kesitlerini (ya da düzgülerini) başka metinlerden alınan çok sayıda kesitin (ya da düzgünün) dönüşümleriymiş gibi algılamamıza olanak sağlayan metinsel bir etkileşimdir." (Aktulum, 2000: 41-42). Kristeva'nın tanımı, metinler arasılığın ilk tanımı olarak kabul edilir.

Kristeva'dan sonra metinler arasılık üzerine düşünen önemli isimlerden biri Roland Barthes'tir. Barthes, Kristeva'nın tanımına bağlı kalarak her metni bir metinler arası anlatım olarak tanımlarken her metnin "eski alıntılarının yeni bir örgüsü" olduğunu söyler (aktaran Aktulum, 2000: 256). Barthes, metinler arasını "dairesele bir anı", "sonsuz metnin dışında yaşama olanaksızlığı" olarak görür (aktaran Aktulum, 2000: 59).

Michael Riffaterre ise kendinden öncekilerden farklı olarak metinler arasılığı okur-metin arasındaki ilişkiye göre tanımlar: "Metinler arası, okurun kendinden önce ya da sonra gelen bir yapıtta başka yapıtlar arasındaki ilişkileri algılamasıdır. Öteki yapıtlar ilk yapıtın metinler arası göndergesini oluştururlar. Bu ilişkilerin algılanması öyleyse bir yapıtın yazınsallığının temel unsurlarından birisidir." (aktaran Aktulum, 2000: 61). Görüldüğü gibi, Riffaterre, okuru kuramın içine katar ve kavramı okur-metin ilişkisine göre tanımlar.

Kristeva'nın tanımı Riffaterre'nin tanımıyla çelişirken metinler arasılığı bir metnin edebiliğinin ölçütü olarak gören Gerard Genette, kendinden önceki kuramcılarının ortaya koyduğu görüşleri de göz önüne alarak kuramı ilk defa sistemli bir sınıflandırmaya tabi tutar. Metinler arasılık kavramını yazınsal dizgenin temel yapıcı unsuru olarak gören Genette, "okurun, bir eserin kendinden önceki ve sonraki eserlerle kurduğu ilişkiyi"yi metinler arasılık olarak tanımlar (Kıran ve Kıran, 2007: 359).

Metinler Arası Yöntemler

Bir metin içinde diğer metinlerle kurulan ilişki, gönderen metin - gönderilen metin ilişkisi, olarak anladığımız metinler arasılık ilişkisi çeşitli şekillerde gerçekleşir. Metinler arası ilişki konusunda sabit bir kurgu tekniğinden bahsedilemez. Türkiye'de metinler arası ilişki üzerine kapsamlı bir çalışma yapan Kubilay Aktulum, metinler arası yöntemlerden bahsederken iki türlü metinler arası ilişkiye değinir: Ortak birliktelik ilişkisi ve türev ilişkisi. Bu ilişkiler kurulurken açık ve kapalı olmak üzere iki yöntem

izlenmekle birlikte bu ilişkiler farklı biçimlerle yapılır. Bunlar, alıntı, gönderge, gizli alıntı, anıştırma, yansılama (parodi), alaycı (gülünç) dönüştürüm, öykünme (pastiş) biçimleridir. Bunlardan “Alıntı, gönderge, açık; gizli alıntı ve anıştırma, kapalı metinler arası ilişkiler; yansılama (parodi), alaycı dönüştürüm, öykünme (pastiş) ise türev ilişkisine dayanan ve açık metinler arası biçimler sayılır.” (Aktulum, 2000: 93-94). S. Dilek Yalçın-Çelik, alıntı, anıştırma, yeniden yazma ve montaj yöntemlerinin yazarların en sıklıkla başvurduğu yöntemler olduğunu belirtir (Çelik, 2005: 49).

Anar’ın “Otel Otağı” Hikâyesinde Metinler Arası İlişkiler

Çalışmanın bundan sonraki kısmında Azerbaycanlı yazar Anar’ın Türkiye Türkçesine “Sıraselviler’de Bir Otel Odası” ismiyle aktarılan “Otel Otağı” hikâyesindeki metinler arası ilişkiler tespit edilmeye çalışılacak, bu ilişkiler ana hatlarıyla tasnif edilerek değerlendirilecektir.

Yazı hayatına 1950’li yıllarda hikâyeye başlayan çağdaş Azerbaycan edebiyatı yazarlarından Anar, hikâyenin yanı sıra roman, tiyatro, senaryo, eleştiri türlerinde de başarılı eserler yazmıştır. Anar, 60’lı yılların ferde yönelen ve onun yalnızlığını, yabancılaşmasını konu edinen yeni neslin, “60’lar kuşağının” önde gelen yazarlarından. Hikâye ve romanları birçok dile tercüme edilen yazarın eserleri Türkiye Türkçesine de aktarılmış, edebî kişiliği Türkiye’de ilmî çalışmalara konu olmuştur. Bunlardan yüksek lisans tezi olarak yapılan ve daha sonra kitap olarak basılan Ayşe Atay’ın *Beş Katlı Evin Altıncı Katındaki Adam: Anar* çalışması, Nigar Nağıyeva’nın “Çağdaş Azerbaycan Yazarlarından Anar’ın Romancılığı Üzerinde Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezi, Prof. Dr. Fatma Özkan tarafından hazırlanan *Anar’dan Seçme Öyküler, Sızısız* kitapları, yine Prof. Dr. Fatma Özkan, Prof. Dr. Orhan Söylemez’in çeşitli makale ve bildiri örnek verilebilir. Ayrıca 2012 yılında *Kardeş Kalemler* dergisinin Anar üzerine yaptığı özel sayısından da bahsedilebilir.

“Otel Otağı” uzun hikâyesi çok katmanlı bir hikâyedir. Hikâyenin ilk katmanında eserin başkahramanı bir bilim adamı olan Kerim’in hazin hikâyesi anlatılır. Hikâye sempozyum için Ankara’ya gelmiş Kerim’in İstanbul’a geçmesi üzerine kurgulanmıştır. Para kazanmak, bu parayla kızının çeyizini tedarik edebilmek amacıyla buradaki bir üniversiteden aldığı davete olumlu cevap vermiş ve iş görüşmesi yapmak için İstanbul’a gelmiştir. Karşılaştığı olaylardan sarsılan ve hayal kırıklığı yaşayan Kerim kaldığı otel odasında hayatını kaybetmiştir. Hikâyenin diğer katmanlarında uzak ve yakın geçmiş, geriye dönüş tekniğiyle aktarılır. Asıl olayların Ankara ve İstanbul’da gerçekleştiği hikâyede geriye dönüşlerle Bakü ve Karabağ görülür. Sovyetler Birliği’nin çökmesiyle Azerbaycan aydınının

yaşadığı bunalım Kerim'in timsalinde yansıtılırken Türkiye-Azerbaycan ilişkileri, millî kimlik, Karabağ meselesi gibi konular ele alınır ve ölüm düşüncesi üzerine derinleşmeyle insanoğlunun evrensel sorunları konu edinilir.

Anar, *Yeni Şafak* gazetesinde yayımlanan söyleşisinde 1993 yılında Mimar Sinan Üniversitesinde çalıştığı dönemlerde Türkiye ile ilgili intibalarından "Otel Otağı" eserinde bahsettiğini söyler (Olgun, 2018).

1. Edebî Metinlerle Kurulan İlişkiler

Anar'ın *Otel Otağı* adlı eserinde edebî metinlerle kurulan ilişkiler ağırlık teşkil eder. Hikâyenin başkahramanı Kerim'in filolog olması bunda önemli etkindir.

a) Türk Dünyası Ortak Metinleri: Bilindiği gibi *Dede Korkut Hikâyeleri* Oğuz Türklerinin bilinen en eski destanlarından. *Otel Otağı*'nda defalarca destanın ismi zikredilerek gönderme yapılır. Bu göndermelerden az bir kısmı tırnak içinde verilirken, diğer kısmının tırnak işareti veya başka belirleyici vasıta kullanılmadan verilmesi dikkat çeker¹:

"Dədə Qorqudu Azərbaycanda ən çox təbliğ edənlərdən biri sən Əsgər deyildinmi?" (Anar, 2004: 289).²

Bir yerde "Dede Korkut" isminin sempozyum başlığı olarak kullanıldığı görülür. Hikâyede "Dede Korkut Hikâyeleri"nin anlatıcısı olarak kabul edilen, kutsal kişiliği ve bilgeliği ile anılan Korkut Ata'nın ismine gönderme yapıldığı da gözlemlenir (Anar, 2004: 301).

Orhun ve Yenisey Yazıtları Türklerin en eski yazıtlarıdır. Hikâyenin başkahramanı Kerim, Orhun alfabesiyle yazılmış ve *Dede Korkut Kitabı*'nın da kaynağı olabilecek daha eski yazıtlar bulur. Bu vesileyle eserde birkaç defa *Orhun ve Yenisey Yazıtları*'na göndermede bulunulur:

"Kərim kağız üzərində işarələrin surətini çıxartdı və sonsuz heyrət, sevinc və həyəcan içində dərk elədi ki, bu işarələr Orxon kitabələrinin hərfələrinə uyğungəlidir" (Anar, 2004: 299).

Yazar, Kerim vasıtasıyla bu yazıtlarla ilgili bilgi verirken kaynağı belirtilmeyen bir cümle alıntısı da yapar. Bu cümle tırnakla belirginleştirilir (Anar, 2004: 299).

Yine *Orhun Yazıtları*'ndan bahsederken *Kutadgu Bilig*'e de gönderme yapar (Anar, 2004: 306). Yazar, özellikle millî kimlik konusuna değinirken

1 Yazarın diğer eserlerden alıntılardığı metinleri bazen tırnak işareti kullanarak bazen ise kullanmadan vermesine rağmen bu makale boyunca alıntılarının tümü tırnak içinde verilmiştir. Ancak alıntılar olduğu gibi korunarak noktalama ve imlaya müdahale edilmemiştir.

2 Parantez içlerinde gösterilen sayfa numaraları Anar'ın eserinin bu makalenin "Kaynaklar" kısmında yer alan baskısına aittir.

bu alıntılarını kullanır.

17. yy.da yaşayan Karacaoğlan'dan iki dize alıntılanan yazar, alıntının öncesinde aşığın ismini de zikreder (Anar, 2004: 323).

Hikâyede daha sonra da karşılaştığımız gibi sık sık eski rivayetlerden alıntılar yapıldığı görülür (Anar, 2004: 321).

Yazar, Türk dünyası ortak metinleriyle alıntı ve gönderme biçimlerinden faydalanarak metinler arası ilişki kurar. Bunu Sovyet döneminin yasaklarından bahsederken amaçlı bir şekilde kullanır. Hikâyenin başkahramanı Kerim filologdur. Kerim'in meslek kimliği yazarın bu manevrasını kolaylaştırmaktadır.

b) Azerbaycan Sahası Edebî Metinleri: Yazar, Karabağ savaşı yıllarında 20 Kasım 1991'de Ermeniler tarafından düşürülen uçakta bulunan Azerbaycan Televizyonu muhabiri Alı Mustafayev'in o yıllarda herkesin diline destan olmuş -sonradan Alı Mustafayev'in kitabının da ismi oldu- dizesini alıntılanmıştır. Mısra diğer şiir alıntılarında olduğu gibi metindeki cümlelerden belirgin bir şekilde ayrı yazılmış, aynı zamanda şairinin ismi önceden belirtilmiştir:

“Vertolyotda –Anar vertolyota dikuçar deməyi təklif edir –həlak olmuş jurnalist Alının misrasınıxatırladı:

–Dəli bir ağlamaqkeçiriçimdən.”³ (Anar, 2004: 284).

Hikâyenin kahramanı Kerim'in Ankara-İstanbul yolunda yol arkadaşının da konuya değinmesiyle Ermeniler tarafından işgal olunmuş Karabağ'ı hatırlaması, o anda hissettiği Şuşa, Laçın özlemi üzerine bu mısranın alıntılanmasıyla anlatıya duygusal bir derinlik kazandırılmaya çalışılır. Bir önceki cümlede yazar, Azerbaycan Türkçesinde “vertolyot” olarak kullanılan “helikopter” sözünün Türkçeleştirilmesi üzerine teklif ettiği “dikuçar” kelimesiyle ilgili açıklama yaparken kendi ismine de başka birinden bahseder gibi gönderme yapar.

Anar, hikâyesinde babası -ünlü Azerbaycan şairi Resul Rza'nın şiirinden de bir parçaya yer verirken, alıntının öncesinde şairin ismini belirtir (Anar, 2004: 322).

Hikâyenin bir yerinde geçen “sırlı-soraqlı kainatda” (Anar, 2004: 323) ifadesiyle Azerbaycan şairi Samed Vurgun'un “Komsomol Poeması” şiirine gönderme yapılır.

Sabir'in “Ağladıqca kişi qeyrətsiz olur.” (Anar, 2004: 296) mısrası alıntılanırken şairin ismi de zikredilir.

Hikâyede, tarihin farklı dönemlerinde yaşamış şair ve yazarların eser-

3 Şiirin aslında “içimden” değil, “könlümden” kelimesi kullanılmıştır.

leriyle metinler arasılık düzeyinde ilişki kurulduğu gözlemlenir. Muhtemel ki bunlar yazarın daha çok ilgi duyduğu, etkilendiği yapıtlar ve isimlerdir. Nitekim yazar, divan edebiyatının klasiklerinden sadece Fuzûlî'nin şiirlerinden alıntılar yapar. *Beş Katlı Evin Altıncı Katı*⁴ adlı romanında da yazar, Fuzûlî'nin birçok beytini epigraf olarak kullanmıştır.

"Otel Otağı"nda Fuzûlî'nin "Bilməzlik ilə xoş idi halım" ve "Hikməti –dünyavü mafihə bilən arif deyil. Arif odur bilməyə dünyavü -mafihə nədir.." mısraları tırnak içinde verilirken şairin ismi de zikredilir (Anar, 2004: 323).

Yazar, Yunus Emre'nin "Geldi geçti ömrüm benim" mısrasıyla başlayan şiiriyle bağdaştırdığı Karabağ hanının kızı ve İran şahının eşi olan Ağabeyim Ağa Cevanşir'in çok bilinen bir beytini alıntılar:

"Əfsus ki, yarım gecə gəldi, gecə getdi

Heç bilmirəm ömrüm necə gəldi, necə getdi" (Anar, 2004: 318).

Sonraki sayfalarda beyitin ikinci dizesi bir kere daha alıntılanırken, bir defasında da şiire anlamsal gönderme yapılır (Anar, 2004: 321, 322).

Kerim, hatırladığı, aşağıda bahsedeceğimiz bir salname ve Rus şairi A. Maykov'un "Емшан" (Alıç) şiirini hep bir maninin iki mısrasıyla özetler:

"Qürbətə də xan olunca, vətənimdə dilən gəz" (Anar, 2004: 294).

Mani tırnakta verilirken, anlamsal pekiştirme yapılır.

c) Türkiye Sahası Edebi Metinleri: Anar'ın "Otel Otağı" hikâyesinin başında Necip Fazıl Kısakürek'in "Otel Odaları" şiirinin son iki mısrası epigraf olarak kullanılır:

"Ağlayan aşinasız, sessiz can verənlərə

Otel odalarında, otel odalarında" (Anar, 2004: 275).

Buradan hikâyenin isminin de adı geçen şiirle ilgili olduğu, Anar'ın hikâyeyi yazarken bu şiirden esinlendiği belli olur.⁵ Epigrafla daha hikâyenin başında eserin isminin sıradan bir "otel odası" anlamı taşımadığı belirtilmek istenirken okuyucu da sıradanlıktan aktif okuyucu boyutuna çıkarılmaya çalışılır. Hikâyenin sonundaki çağrışımsal göndermeler yazarın hikâyeyi yazarken adı geçen şiirden esinlendiği düşüncesini pekiştirir. Böylece, "Otel Otağı"nın başkahramanı Kerim'in aslında Necip Fazıl'ın şiirindeki daracık otel odasında aşinasız, sessiz can verenlerden biri olduğunu anlarız. Burada bahsedilen şiire anıştırma yapılır:

"Bu otel odasında sona yetirdi əlli səkkiz illik ömür sərgüzəşti. Bir

4 Anar'ın *Beş Mərtəbəli Evin Altıncı Mərtəbəsi* romanı Türkiye Türkçesine aktarılarak Ötügen (Aktaran: Yusuf Gedikli, İstanbul 1997) ve Everest (Aktaran: İldeniz Kurtulan, İstanbul 2001) yayınevlerinde *Beş Katlı Evin Altıncı Katı* ismiyle basılmıştır.

5 Bu nedenle hikâye Türkiye Türkçesine aktarılırken isminin olduğu gibi korunması gerektiği görüşümüzü de burada belirtelim.

neçədəqiqə, ənçoxu bir neçə saat qalırdı SONA. Təklif, aşinasızlıq, səssizlik içində gələcək SONA” (Anar, 2004: 333).

Kerim’in İstanbul’da kalmayı düşündüğü yerin, Necip Fazıl’ın şiirindəki daracık otel odalarından biri olduğu da bu anıştırmalarla anlaşılır:

“...və başqa qərribə bir vəhy də gəlmişdi ona, fəhmlə duymuşdu bu otağın sirrini: bu otağı tərəddüdlə təklif edən, ona, Kərimə zənnlə baxıb münasib müştəri olub-olmadığını təyin etməyə çalışan inzibatçının müəmmalı davranışı –hər şey aydın idi indi ona.

Bu otel odasına Kərim kimi uğursuz insanlar ölmək üçün gəlirdi. Bu odaya ÖLƏSİ, ölümə məhkum olmuş insanlar özləri də bilmədən öz ayaqlarıyla gəlib çıxırdılar. Tale, qismət gətirirdi onları bura və dolabdakı paltarlar da müxtəlif zamanlarda, müxtəlif aylarda, illərdə bu odada can verən kimsəsizlərin soxaları idi -bu dünyada qoyub getdikləri son izləri...” (Anar, 2004: 333).

Yapılan anıştırmayla metin tek düzelikten çıxarılıp dinamik metin hâline gətirilir və metne derinlik kazandırılır.

Yıllarca İstanbul’a hayalî geziler yapan hikâyenin başkahramanı Kerim’e, bu hayalî gezilerinde və İstanbul’a gerçəkləştirdiği bir günlük seferinde Türkiyə sahası edebiyatının önəmli isimlərinin şiirleri eşlik eder. Şiirlerinden en çox alıntı yapılan şair, Nazım Hikmet’tir. Bunda Nazım Hikmet’in Sovyetlər döneminde Azərbaycan’da iyi bilinməsi və sevilməsi, Anar’ın ailesiylə şəxsi yaxınlığı önəmli bir etken olaraq görülebilir. Hikâyədə, Nazım’ın “Karlı Kayın Ormanı” şiirindən ardı ardına alıntılar yapılır (Anar, 2004: 327-328). Alıntılar yapılırken şairin ismi zikredilməklə birlikdə, bəzilərində tırnak işareti kullanılır. Bu şiir alıntılılarıyla metin zenginləşir.

“Kapitalizmin cəhənnəmindən canını qurtarıb kommünizm cənnətinə gəlmiş Nazım də kommünizm cənnətinin göbəyində -Moskvada həsrətdən özü demiş ‘gəbəriyordu.’” (Anar, 2004: 328). cümlesində keçən “geberiyordu” kelimesiylə şairin “Günler” şiirine göndərmədə bulunulur.

Aynı sayfada yine Nazım’ın bir başqa şiirindən mısralar da alıntılanır (Anar, 2004: 328).

Hikâyədə, Nazım Hikmet’in “Ceviz Ağacı”, Attila İlhan’ın “Sisler Bulvarı”, Orhan Veli’nin “İstanbul’u Dinliyorum” şiirlerine də göndərmədə bulunulur (Anar, 2004: 287). Burada “Sisler Bulvarı”nın ismi zikredilməklə birlikdə, şiirlerin tamamının içeriğine göndərmə yapılır, bəzi mısralar olduğu gibi alıntılanır.

Hayalî İstanbul gezilerinde Kerim’e eşlik edən şairlərdən biri də Yahya Kemal’dır. Hikâyədə, şairin ismi də zikredilərkə bir şarkısından iki mısra alıntılanır (Anar, 2004: 287). İlerləyən sayfalarda Yahya Kemal’in herkes-

çe bilinen, İstanbul sevdasını yansıtan bir espriye yer verilir:

"Yahya Kemalın espirisini duyduğunu hiç? Ankaraya gəlmiş, İstanbula dönərkən sormuşlar: Ankaranın nesini beyendiniz? -İstanbula geri dönmemi- demiş adam" (Anar, 2004: 305).

Eserde, iki yerde Ahmet Haşım'ın "Tahattur" şiirinden mısralar alıntılanarak kahramanın duygu ve düşüncelerini pekiştirme yoluna gidilir. Birinci defasında alıntı tırnak içinde verilirken, ikincide tırnak kullanılmaz (Anar, 2004: 293, 294).

Yer yer Azerbaycan Türkçesiyle Türkiye Türkçesinin kullanımındaki ortak kelimeler üzerine yorumlar yapılan hikâyede bu vesileyle yine bir maniye yer verilir:

"Dünyaya yayaq gəldim.

Yatmadım oyaq gəldim.

Ömür deyir: yüz ildir.

Könül der: bayaq gəldim." (Anar, 2004: 325).

Yukarıda da belirtildiği gibi yazar hikâyede birkaç rivayetten de yararlanır. Bunlardan biri de nereden alıntılındığı bilinmeyen -Kerim, rivayeti nereden okuduğunu hatırlamadığını belirtir- Sultanahmet Camisinin yapılarıyla ilgili bir rivayettir:

"Hardasa oxumuşdu: Sultan memara sifariş verəndə minarələrin 'altın' yəni qızıl olmasını istəmişdi. Memar 'altını' altı deyə başa düşmüş və altı minarə ucaltmışdı. Sultan özünün, ya qulağı ağır eşidən memarın günahını yumaq üçün Məkkə məscidində də əlavə iki minarə tikdirmişdi..." (Anar, 2004: 295).

Yeri geldikçe bahsedildiği gibi hikâyede Yunus Emre'nin "Geldi geçti ömrüm benim" mısrasıyla başlayan şiirine birkaç defa göndermede bulunulur.

"Ömrün keçib getməsi haqqında Ağabəyim ağanın mısrası, bir göz kırpmında itməsi barədə Yunis İmrənin sözləri yadına başqa mətinləri saldı" (Anar, 200: 322). -cümlesinde de yine böyle bir göndermede bulunduğu görülür. Yazar bu alıntı ve göndermelerle anlatımı zenginleştirir; anlamı derinleştirir.

ç) Rusya ve Diğer Dünya Ülkeleri Edebi Metinleri: Hikâyenin başkahramanı Kerim, ömrünün önemli bölümü Sovyet dönemine denk gelmiş bir bilim adamıdır. Dolayısıyla Rus edebiyatını da iyi bilmektedir. Bu durum yazarın kendisi için de geçerlidir. Eserde Rusya ve diğer dünya ülkeleri edebiyatlarına ait metinlerle kurulan ilişkiler dikkat çekici sıklıktadır.

Hikâyede 13. yy.a ait bir Rus salnamesinde anlatılan iki Türk hanıyla

ilgili rivayeti hatırlamasıyla kahramanın koku ve hatırlama konusundaki düşünceleri desteklenir. Rivayetten bahsederken Anar, Rus şair A. Maykov’unda salnameden esinlenerek “Емшаһ” (Alıç) şiirini yazdığına dikkat çeker ve şiirden bir parçaya yer verir (Anar, 2004: 294).

Hikâyenin başkahramanı Kerim, ömrün sonuyla ilgili düşüncelere dalarken Tolstoy’un *İvan İlyiç’in Ölümü*, Çehov’un *Üzücü Ehvalat*, Thomas Mann’ın *Venedik’te Ölüm*, Bunin’in *San Franciscolu Adam*, Hemingway’nin *Kilimanjaro’nun Karları* eserlerinin isimleri zikredilerek gönderme yapılır. Bu göndermelerle kahramanın duygu ve düşünceleri derinleştirilir (Anar, 2004: 322).

Ölüm üzerine düşünen kahraman bir yerde Hamlet’in son cümlesi “Sonrası sükut”u hatırlar (Anar, 2004: 329). Alıntı yapılırken Hamlet’in ismi zikredilmekle birlikte alıntı tırnak içinde verilir.

2. Dergi ve Gazetelerle Kurulan İlişkiler

Az olmakla birlikte hikâyede bazı gazete ve dergilere de gönderme yapıldığı görülür. Bunlardan üçü Türkiye’de yayınlanan *Sabah* gazetesi, ikisiyse 1970 yılından itibaren Bakü’de yayınlanan *Sovetskaya Türkologiya* dergisi ile ilgilidir. Hikâyede her iki derginin ismi tırnak işaretiyle belirlenmiştir.

3. Müzikal Metinlerle Kurulan İlişkiler

Anar’ın incelediğimiz eserinde dikkat çeken bir husus, yazarın müzikal metinlerle yoğun bir şekilde metinler arası ilişki kurmasıdır. Bu, Anar’ın yetiştiği ortamla ilişkili olmalıdır. Sovyet döneminde müzik eğitime, genel olarak güzel sanatlara çok önem veriliyordu. Neredeyse tüm ailelerde çocuklar müzik, resim eğitimi görüyordu. “Nigar Refibeyli ve Resul Rza gibi Azerbaycan’ın iki önemli şairinin evladı olarak faal bir edebiyat, sanat ve kültür ortamında büyüme şansına sahip” olan Anar, on yıllık bir müzik eğitimi almıştır (Atay, 2008: 22). İster aldığı müzik eğitimi isterse de yetiştiği sanat ortamı yazarın eserlerine yansır.

İncelediğimiz hikâyede sık sık müzikal metinlere göndermeler yapılır. Eserinin kahramanının duygu ve düşünceleri bu göndermelerle kuvvetlendirilir.

a) Azerbaycan Sahası Musikisi: Eserin kahramanı Kerim’in annesi Karabağ’da Şuşa şehrinde doğmuştur. Bu sebeple o, çocukluğundan beri Karabağ’ı iyi bilir. Hikâyede Kerim’in içinde hep bir Şuşa özleminin olduğu hissedilmektedir. Şuşa deyince, burnuna ıhlamur, yarpuz, içde kokularını gelen Kerim, Azerbaycan klasik müziği muğamın önemli isimlerinden olan Qedir’in sesini de duyar gibi oluyor:

“Xanqızı bağından Qədirin ‘Mənsuriyyəsi’ gəlirdi” (Anar, 2004: 285).

Bu gibi alıntı ve göndermeler metni duygu yönünden zenginleştirir. Ve bunların hikâyenin başkahramanının diliyle yapılması onu tanınamamız açısından da önemlidir.

Kerim, Cavanşir Guliyev'in bestelediği "Şuşa" isimli şarkıyı ilk kez dinlediğindeyse hasretten gözleri dolar (Anar, 2004: 295).

Kerim'in müzikle farklı bir ilişkisi vardır. Müziğe düşkün olduğu kadar ondan korkan Kerim, müzikle çok içli dışlıdır. Hikâyede kendisine ait eski plak ve kasetlerin isimleri zikredilerek bazı müzikal metinlere göndermeler de yapılır:

"Hacıbabanın muğamları, Rübabənin ifasında Üzeyir bəyin 'Leyli və Məcnun'u, xalq mahnıları -Bülbül, Rəşid, Akif. Bir də Fidan – 'Gülçöhrənin ariyası' (Anar, 2004: 291).

İsmi zikredilerek gönderme yapılan bir başka parça herkesçe iyi bilinen "Laçın" türküsüdür (Anar, 2004: 329).

Hikâyede 80'li yılların sonu 90'lı yılların başında Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de Sovyetler Birliği'ne karşı düzenlenen mitinglerde ünlü Azerbaycan bestecisi Ü. Hacıbeyov'un "Koroğlu" uvertürünün seslendirildiği belirtilerek esere göndermede bulunulur. Eserin ismine göndermede bulunulurken tırnak işareti kullanılır ve metnin devamında bestecinin ismi zikredilir (Anar, 2004: 308).

İnsani bir özellik olan bir nağmeyi mırıldanmak her insanın hayatında sık sık yaptığı bir şeydir. Hikâyenin bir yerinde Kerim'in Polad Bülbüloğlu'nun şarkı sözlerini mırıldandığı görülür (Anar, 2004: 332). Yapılan müzikal göndermeler zihnen Kerim'i geçmiş güzel günlere götürerek duygularını derinleştirir.

b) Türkiye Sahası Musikisi: İstanbul seferinde Kerim, daha önce hiç duymadığı yeni bir sesle tanışır. Yasemin Kumral'ın sesini ilk kez duyan kahraman dinlediği ilk şarkının sözlerinin Yunus Emre'ye ait olduğunu hemen anlar. Şarkının sözlerinin iki kuplesi alıntılanırken hem ses sanatçısının hem de Yunus Emre'nin isimleri zikredilir (Anar, 2004: 318). Birinci kuplenin ilk iki dizesi yeniden metin içinde tekrarlanır. Yazar mısraları tırnak işaretiyle belirginleştirir.

Metnin devamında Yasemin Kumral'ın söz ve bestesi kendisine ait bir başka şarkısı duyulurken iki mısra alıntılanır (Anar, 2004: 318).

Hikâyede "Yemen Türküsü"nden önce birkaç mısra alıntılanırken, sonrasında aynı türkünün sadece ismi zikredilerek gönderme yapılır (Anar, 2004: 326).

c) Batı Musikisi: Hikâyenin kahramanı Kerim, duygusal hafızası güçlü birisi olarak karşımıza çıkar. Kendi milletinin müziği kadar diğer milletlerin

müziğini de dinleyen ve iyi bilen Kerim, farklı nedenlerle daha önce dinlediği müzik parçalarını hatırlar. Bu vesileyle hikâyede klasik batı müziğine sık sık göndermeler yapılır. Hikâyede bu anlamda Beethoven’ın “9. Senfoni”sine iki kere, Chopin’in “Matem Marşı”, Albinoni’nin “Adagio”suna birer defa gönderme yapılırken, bazı bestecilerin de isimleri zikredilir.

4. Günlük Hayatta Kullanılan Atasözleri ve Deyimlerle Kurulan İlişkiler

Anar, hikâyede yoğun bir biçimde edebî ve müzikal metinlerle metinler arasılık bağlamında ilişkiler kursa da günlük hayatta sık sık kullanılan atasözleri ve deyimlere çok müracaat etmez. Hikâyede ikisi deyim, biri atasözü olmak üzere toplam üç alıntı yapıldığı görülür, alıntılardan ikisi tırnak işaretiyle belirginleştirilir (Anar, 2004: 276-296-316).

Sonuç

Bu çalışmada Azerbaycanlı yazar Anar’ın “Otel Otağı” isimli uzun hikâyesinin metinler arası ilişkiler açısından incelemeye değer bir nitelikte olduğu görülmüştür. Hikâye çözümlemesi neticesinde “Otel Otağı”nın metinler arası ilişkiler bakımından oldukça zengin bir eser olduğu tespit edilmiştir. Hikâyede genellikle, metinler arasılık tekniğinin alıntı ve gönderme, bir kereye mahsus olmakla birlikte metin ekleme ve anıştırma biçimlerinin kullanıldığı, alıntıların isim belirtilerek veya az da olsa tırnakla belirginleştirilerek açık yapıldığı gözlemlenmiştir. Yazarın alıntı yaparken tırnak işaretini çok az kullanmakla birlikte alıntıları metindeki cümlelerden belirgin bir biçimde ayrı yazmakla ve isim belirtmekle daha çok açık alıntı biçimini kullanması asıl metni önemseyişinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Tespit edilen metinlerin tasnif edilmesi sonucunda Anar’ın hikâyesinde kesif bir biçimde edebî ve müzikal metinlerden yararlandığı; bunu yaparken, daha çok Azerbaycan ve Türkiye sahası edebiyatlarına ve müziğine müracaat ettiği tespit edilmiştir.

Azerbaycan tarihinin çok önemli bir dönemi olan Sovyetler Birliği’nin dağılarak Azerbaycan’ın bağımsızlığını kazandığı dönemin anlatıldığı hikâyede, Türkiye sahası edebî metinleri ve müziğiyle daha çok metinler arası ilişki kurulması yazarın olaylara bakış açısından kaynaklanmıştır. Hikâyenin başkahramanı Kerim gibi çocukluğundan itibaren Türkiye sevgisiyle büyüyen yazar, Sovyetler Birliği döneminde bunu belli edememekle birlikte hürriyetine kavuşmuş bir Azerbaycan’da duygularını açığa vurur. Bu anlamda, Türkiye sahası şairlerinden Sovyet döneminde en çok bilinen ve sevilen Nazım Hikmet’in dışında yine o dönemde çok bilinen yazar ve şairlerin isimlerin değil, Necip Fazıl Kısakürek ve Yahya Kemal gibi isimlerin tercih edilmesi dikkat çeker. Ayrıca, yazarın belli isimler

üzerinde yoğunlaşması, (birçok yerde Yunus Emre'nin isminin zikredilmesi gibi) belli şahsiyetlere verilen değer bir göstergesidir.

Çalışma sonucunda, yazarın hikâyeyi yazarken özellikle, Necip Fazıl Kısakürek'in "Otel Odaları" şiirinden esinlendiği görülmüştür. Hikâyenin başında şiirden alıntılanan iki mısra ve hikâyenin ismi, şiirle kurulan metinler arasılık ilişkisini sergilemektedir. Eserin sonunda yine şiirle ilgili yapılan çağrışımsal göndermeler bu esinlenmenin göstergesidir. Böylece, "Otel Otağı"nın başkahramanı bütün bu birikimin daha çok kendisinde toplandığı Kerim'in, aslında Necip Fazıl'ın şiirindeki daracık otel odasında aşinasız, sessiz can verenlerden biri olduğu anlaşılır.

Hikâyesini yoğun bir metinler arasılık ile ören Anar, alıntı ve gönderge usulüyle metinler arasılık ilişkisi kurarak kendi düşüncelerini daha etkili hâle getirmiştir. Özellikle alıntılarla örülen hikâyede yazar, edebî ve müzikal metinlerden alıntılar yaparak hikâyeye derinlik katar ve zenginleştirir. Bütün bunlar hikâyenin başkahramanının bilgi ve birikimi olarak takdim edilirken, Azerbaycan aydınının ilmî ve kültürel birikimi de yansıtılır.

Metinler arası ilişkilerin yoğun kullanıldığı tüm eserlerde olduğu gibi Anar'ın "Otel Otağı" hikâyesi de okurunun belli bir kültür birikimine sahip olmasını gerektirmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi, hikâye metinler arasılık ilişkisi açısından değerlendirilirken edebiyat ve diğer alanlarla metinler arasılık ilişkisi kurulurken yerel kültür öğelerinden olduğu kadar Türk dünyası ve diğer dünya ülkelerin kültür öğelerinden yararlanılmıştır. Bütün bunların anlaşılabilmesi okurun bilgi ve birikimiyle ilişkilidir.

Kaynakça

- Aktulum, K. (2000). *Metinlerarası İlişkiler*. Ankara: Öteki Yayınları.
- Anar (2004). *Seçilmiş Eserleri*. Bakü: Çarşıoğlu Yayınları.
- Atay, A. (2008). *Beş Katlı Evin Altıncı Katındaki Adam: Anar (Hayatı, Sanatı ve Hikâyeleri)*. Ankara: Bengü Yayınları.
- Çelik, S. D. (2005). *Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Türk Edebiyatında Postmodern Tarih Romanları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ecevit, Y. (2009). *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kıran, A. (Eziler) ve Kıran, Z. (2007). *Yazınsal Okuma Süreçleri (Dilbilim, Göstergebilim ve Yazınbilim Yöntemleriyle Çözümlemeler)*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Genel Ağ (İnternet) Kaynakçası

- Olgun, A. (08.04.2018). "Nazım Evimizden Çıkmazdı". Yenişafak. <https://www.yenisafak.com/hayat/nazim-evimizdencikmazdi-3213354> erişim tarihi: 31 Ağustos 2020.

Extended Summary

To put it simply, intertextual relations are the use and formation of various texts in a single text. They began to be extensively applied with post-modern literature.

Relations of intertextuality have different functions and this is respective with selected methods and the author's choice. The author builds intertextual relations with another work to support his thinking, thus he supports and enriches the meaning, builds ties between the old and the new and helps the reader to have more knowledge about the hero of the work.

Since 1960, intertextual relations have drawn attention in the field of criticism. The emergence of the notion of intertextuality is concerned with Julia Kristeva's name, but the notion takes its grounding from the theory called "dialogism" by Russian critic Mikhail Bakhtin.

Kristeva prepared the new form of the theory of dialogism by Mikhail Bakhtin whose ideas she was inspired from and used the concept for the first time defining it with the name "intertextuality".

After Kristeva, we can mention of Roland Barthes, Michael Riffaterre, Gérard Genette among the important names who thought of intertextuality. Among them, Michael Riffaterre was the one who added the reader to the theory and defined the notion according to reader-text relation, unlike his predecessors.

While Kristeva's definition conflicted with Riffaterre's, Gerard Genette who saw intertextuality as a standard of being literary of a text subjected the theory to a systematic classification for the first time taking the opinions set forth into account by the preceding theorists.

Intertextual relations perceived as relations built with other texts in a single text, the relations between sent messages – received message are realized in different forms. We can't mention a stable fiction technique about the topic of intertextual relations. Kubilay Aktulum who conducted a profound study about intertextual relations in Turkey explored two types of them while talking about intertextual methods: common unity relation and derivative relation. When these relations are built, they are made with various forms following two methods: open and closed. These are the forms of citation, reference, hidden meaning, implying, imitation (parody), ironic (comic) twist, imitation (pastiche).

Azerbaijani writer Anar's story "Hotel Room" that was adapted to Turkey Turkish with the name *Siraselviler'de Bir Otel Odası* is a rich work in terms of intertextuality connections. Anar, one of the authors of contemporary Azerbaijani literature who started writing in the 1950's with stories is one of the leading writers of the 1960's who tended to the individual, and the new generation, "60's generation" who touched upon the topic of its loneliness, alienation.

The long story "Hotel Room" is a multi-staged story. In the first stage the main character scientist, Kerim's pathetic story is told. The story has been constructed on Kerim's going to Istanbul from Ankara where he had come for a symposium. He accepted the invitation he got from a university to make money, and to put

together the dowry of his daughter with this money and came to Istanbul for the job interview. Kerim who was shaken out of the occurrences he encountered and experienced disappointment lost his life in the hotel room he was staying in. In the other stages of the story from near history is transferred with the technique of a flashback. In the story where real events happen in Ankara and Istanbul, Baku and Karabagh are seen with flashbacks. When the depression of an Azerbaijani intellectual experienced because of the collapse of the Soviet Union is reflected in Kerim's example, the issues such as Turkey-Azerbaijan ties, national identity, Karabagh come up and universal problems of the humankind are touched upon with deepening of the thoughts on death.

In the story the relations built with literary texts dominate. The fact that the main character of the story Kerim is a philologist is an important factor in this.

The relation built with literary texts in the story has been classified under these headings: shared texts in the Turkic world, Azerbaijani literary texts, Turkish literary texts, literary texts of Russia and other countries.

Stories of Dede Korkut attracts attention among the shared texts of the Turkic world. The name of the epic is mentioned many times and references are made. Another text that attracts attention is Orkhon and Yenisei Inscriptions.

When he benefits from Azerbaijani literary texts he attracts attention quoting from Fuzuli.

Anar uses the last two lines of the poem "Hotel Rooms" by the Turkish author Necip Fazıl Kısakurek as an epigraph at the beginning of the story "Hotel Room". Here it becomes clear that the name of the story is also respective with the analysed poem, Anar was inspired by this poem when he wrote this story. At the beginning of the story the epigraph is meant to note that the name of the work is not a casual "hotel room", and the reader is tried to be made active, not mediocre.

The main character of the story Kerim is a scientist whose life's main part coincided with the Soviet period. Consequently, he knows Russian literature well. This case is valid for the writer too. The relations built with the texts belonging to literature of Russia and other countries are eye-catching in the work.

When the main character of the story Kerim is lost in thoughts relevant to the end of the life, references are made mentioning the names of the works: "The Death of Ivan Ilyich" by Tolstoy, "A dreary story" by Chekhov, "Death in Venice" by Thomas Mann, "Gentleman from San Francisco" by Bunin, "Snow of Kilimanjaro" by Hemingway. Feelings and ideas of the character are deepened with these references.

Though few, some newspapers and magazines are also observed to be referred to in the story. Three of these are relevant to the newspaper Sabah published in Turkey, two of them are the magazine Sovetskaya Turkologiya that has been published in Baku since 1970. Both the names have been concretized with quotation marks in the story.

In the work by Anar we are analyzing a point drawing attention is that the writer builds intertextual relations intensely with musical texts. Musical texts are

references made very often here. Emotions and ideas of the hero of the work are strengthened with these references. The relation built with musical texts can be classified in three subheadings: Azerbaijani music, Turkish music, Western music.

Anar didn't refer to proverbs or sayings so much which are often used in daily life. It is observed that 3 citations in total: two sayings and a proverb have been given.

Anar who wrote his story with intense intertextuality made his ideas more effective in building intertextual relations with the methods of citation and reference. Especially in the story written with citations the writer added depth to the story and enriched it quoting from literary and musical texts. While these are presented as knowledge and accumulation of the main character of the story, science and cultural accumulation of an Azerbaijani intellectual are also reflected.

